

Aktiviteetti 1:

Keksi oma eliö!

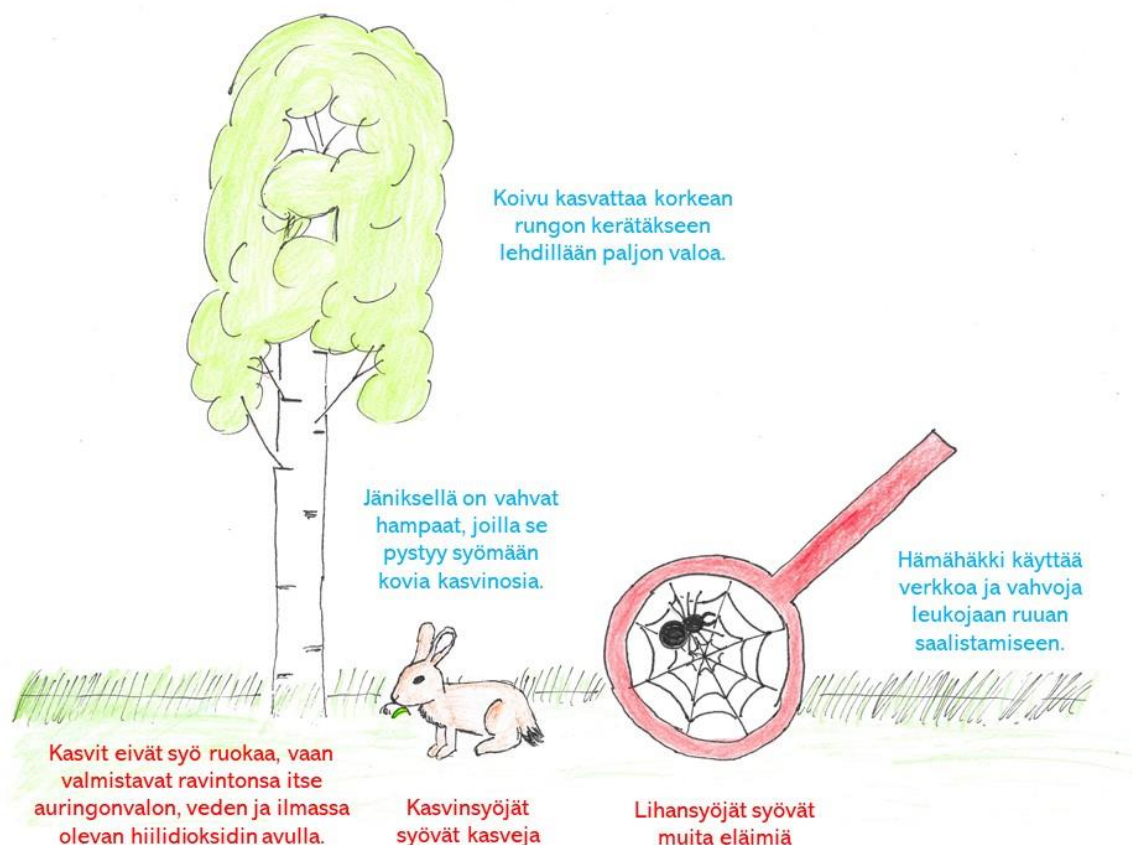
Oletko koskaan miettinyt, mistä erot eläinten ja kasvien ulkonäössä johtuvat? Tässä tehtävässä keksit oman eliön, eli esimerkiksi eläimen tai kasvin. Eliö voi tarkoittaa myös sientä tai aivan pientä bakteeria, jota ei edes näe paljaalla silmällä. Keksimäsi otus saa olla niin mielikuvituksellinen kuin haluat, eikä sen tarvitse muistuttaa todellisia eliöitä lainkaan. Tehtävässä on kuitenkin yksi sääntö: **otuksen tulee sopeutua omaan ympäristöönsä.**

Välineet: Muoviluvahaa tai taikataikinan aineet (2 dl jauhoja, 1 dl suolaa, 1 rkl ruokaöljyä, halutessasi elintarvikevärejä tai vesivärejä). Halutessasi voit käyttää myös luonnosta löytyviä materiaaleja.

Mieti ensin (apuna kuva sivun alareunassa):

- Millaisia kasveja, kasvinsyöjiä ja lihansyöjiä tiedät luonnosta?
- Miten kasvinsyöjän ja lihansyöjän hampaat eroavat toisistaan (esim. majava ja ilves)? Miksi?
- Miksi monet kasvit kasvattavat korkean varren?
- Miksi ilveksellä ja jäniksellä on turkki?
- Miksi jänis vaihtaa turkin väriä ruskeasta valkeaan talvisin?
- Mihin jänis tarvitsee isoja korvia ja hyvää kuuloaistia?
- Miksi joillain kasveilla on piikkejä tai ne polttavat kuten nokkonen?

Kuva: Miten eliön ulkonäköön vaikuttaa, mitä se syö? Punaiset tekstit kertovat, mitä kuvien eliöt (koivu, jänis ja hämähäkki) syövät ja siniset tekstit kertovat, miten se näkyy niiden ulkonäössä.

Tee näin:

1. Otuksen suunnittelu

Aloita valitsemalla otuksellesi asuinpaikka ja tee retki sinne.

Asuinpaikaksi sopii esimerkiksi metsä, piha tai puisto.

Ota mukava asento ja tarkkaile ympäristöäsi. Millainen otus voisi elää tällaisessa paikassa? Voit pohtia ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Onko paikassa kuuma tai kylmä?
- Pitääkö osata uida, kiipeillä tai lentää?
- Mitä ruokaa ympäriltä löytyy?
- Onko ympäristössä vaaroja tai vihollisia?

Päätä, onko otuksesi kasvi, kasvinsyöjä, lihansyöjä vai syökö se jo valmiiksi kuollutta ainetta, kuten kastemato.

Kaikkien pohtimasi kysymykset vaikuttavat siihen, miltä otuksesi näyttää. Apuna voit käyttää edellisen sivun kuvaa. Kun olet päättänyt, millaisessa paikassa otus elää, mitä se syö ja millaiselta se voisi näyttää, voit palata kotiin ja alkaa muotoilla otustasi. Muotoilun voi tehdä myös ulkona otuksen asuinpaikan luona, jos vanhempasi antavat siihen luvan.

2. Otuksen muotoilu

Valmista taikataikina ohjeen mukaan tai käytä valmista muovailuvahaa. Muotoile suunnittelemasi otus taikinasta. Taikinan tai muovailuvahan lisäksi voit halutessasi käyttää luonnosta keräämiäsi materiaaleja, kuten tikkuja, käpyjä ja lehtiä. Älä kuitenkaan katko puiden oksia tai muuten vahingoita luontoa.

Taikataikina*:

2 dl jauhoja (esim. vehnä jauhoja tai vastaavia)

1 dl suolaa

1 dl vettä

1 rkl (ruokalusikallinen) ruokaöljyä

Sekoita jauhot ja suola. Lisää vesi ja lopuksi ruokaöljy. Sekoita tasaiseksi taikinaksi.

Lisää jauhoja, jos taikina tarttuu käsiin. Jos haluat lisätä taikinaan väriä, voit sekoittaa veteen vesivärejä tai elintarvikevärejä ennen jauhoihin sekoittamista. Taikina on heti valmis muovailtavaksi!

Jos haluat säilyttää otuksesi pitempään, sen voi paistaa uunissa 125 asteessa noin tunnin ajan (riippuu otuksen koosta). Pyydä kuitenkin aina aikuisen apua paistamiseen.

*Huom. Varmista, ettet ole allerginen millekään aineista. Taikataikina on hyvin suolaista ja voi ärsyttää herkkää ihoa. Kysy ohjaajilta tai vanhemmilta apua, jos taikataikinan käyttö huolestuttaa sinua. Taikina on tarkoitettu muovailuun, eikä sitä saa syödä.

3. Ota otuksesta kuva kodissaan

Lopuksi vie otus asuinpaikalleen ja ota siitä kuva. Jos et pysty palaamaan asuinpaikalle, voit kuvata otuksen myös muussa ympäristössä. Lisää kuva Padlettiin tai lähetä se WhatsAppin kautta ja kerro samalla lyhyesti otuksesi elintavoista.

Lisäkysymyksiä pohdittavaksi erityisesti 4–6 -luokkalaisille leiriläisille:

- Mitkä oikeat eliöt kilpailisivat eliösi kanssa samasta ravinnosta?
- Mitkä oikeat eliöt olisivat otuksesi kavereita? Miten ne auttavat toisiaan?
- Entä vihollisia? Miten otuksesi pärjää niitä vastaan - piiloutuuko tai pakeneeko se vai taisteleeko se vihollisiaan vastaan?
- Millainen on eliön koko, elinikä, jälkeläisten määrä jne.?

Aktiviteetti 2: Valitse joko “Pienet naapurimme” (sopii kaikenikäisille) tai “Evoluutioretki lähimetsään” (4–6 -luokkalaiset leiriläiset tai pienemmät vanhempien kanssa). Jos aikaa jää yli, voit tehdä myös molemmat aktiviteetit.

Pienet naapurimme

Usein ajatellaan naapureitamme pelkinä ihmisinä, mutta myös yllättävän paljon kaikenlaisia ötököitä ja eläimiä asuu kaikkialla ympärillämme. Tässä tehtävässä pääset ensin tutustumaan ötökkänaapureihisi ja sen jälkeen auttamaan heitä rakentamalla hyönteishotellin.

Välineet:

- Pieni lapio ja suurennuslasi tai luuppi (jos kotoa löytyy).
- Tyhjä ja pesty maito- tai mehutölkki
- Askarteluliimaa, narua ja sakset
- maaleja, liituja tai muita värejä sekä muita valinnaisia koristeita
- Kuivia luonnonmateriaaleja: esim. korsia, heiniä, käpyjä, kaisloja yms.

Tee näin:

1. Aloita tutkimalla ympäristöäsi ja etsimällä ötököitä. Voit tutkia esimerkiksi omaa pihaa, lähimetsää tai puistoa. Varmista vanhemmilta, onko tutkimusalueellasi luvallista kaivaa maata.

Ötököitä löytyy esimerkiksi kasvillisuuden seasta, puiden rungolta ja maasta (voit kaivaa pienen kuopan, jos se on alueella luvallista). Tarkkaile ötököiden elämää. Voit myös tutkia niitä suurennuslasilla. Älä kuitenkaan vahingoita tai kiusaa tutkimiasi ötököitä.

Pohdittavia kysymyksiä ötököistä:

- Mitä ötökkä on tekemässä? Onko se matkalla jonnekin?
- Montako jalkaa ötökällä on?
- Minkä muotoinen se on?
- Miten se liikkuu?
- Onko se nopea vai hidas?
- Onko se yksin vai ryhmässä?

Haastavampia lisätehtäviä:

- Koita tunnistaa ötökkä. Apuna laji.fi ja otokkatieto.fi
- Pohdi aiemman tehtävän tavoin, miten ötökän elintapa näkyy sen ulkonäöstä. Onko sillä esimerkiksi saalistamiseen sopivat leuat tai meden imemiseen sopiva imukärsä?
- Piirrä ainakin yksi näkemistäsi ötököistä

2. Nyt olet tutustunut naapureihisi. Tiesitkö, että monille ötököille ei riitä sopivia elinkoloja? Rakenna hyönteishotelli auttaaksesi pieniä naapureitasi.

Netistä löytyy paljon erilaisia ohjeita ötökkähotellin rakentamiseen. Tässä hyvä perusohje, joka on julkaistu Suomen 4H-liiton TOP-tehtävät sivustolla:

toptehtavat.fi

Hieman haastavampi ohje (suositeltu 10–11 -vuotiaalle), jossa voi käyttää paljon omaa luovuutta:

[kuvataide10_11Hyönteishotelli.pdf](#) Ohjeen on julkaissut Espoon kuvataidekoulu.

Lähetä kuva valmiista hotellista Padlettiin tai WhatsAppin kautta ohjaajille.

Evoluutioretki lähimetsään

Välineet: Paperi ja kynä tai kamera. Myös luupista tai suurennuslasista ja pienestä lapiosta on hyötyä.

Mieti ensin:

Päivän ensimmäisessä tehtävässä pohdittiin, miksi eliöt näyttävät juuri itseltään. Seuraavaksi pohditaan, miten ne ovat kehittyneet sellaisiksi. Aloita katsomalla Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) video osoitteesta:

https://www.youtube.com/watch?v=Nj5p9rwB8k0&list=PLQGoNE1D17tw_OsoZ0C2bwttUbGVb_lyR&index=4

Tee näin:

Videossa kerrottiin kasvien kehittymisestä. Tee itse aikamatka kasvien historiaan Luomuksen tuottaman ohjeen mukaisesti: https://www.luomus.fi/sites/default/files/files/evoluutiomatka_2015.pdf

Lähetä ottamiasi kuvia tai tekemiäsi piirroksia ohjaajalle retken jälkeen.

Lisäaktiviteetti:

Eliöralli

Tee näin:

Koita päivän aikana tunnistaa mahdollisimman monta eliölajia. Apua saa sivuilta laji.fi ja luontoportti.com. Voit käyttää myös kotoa löytyviä lajintunnistusoppaita. Voit koittaa saada lajeista myös kuvia tai piirtää niitä.

Lähetä Padlettiin tai WhatsAppiin tunnistamiesi eliöiden nimet ja mahdolliset kuvat viimeistään klo 13.30. Kuka tunnistaa eniten?